

BÀI 3

TUYÊN BỐ THẾ GIỚI VỀ SỰ SỐNG CÒN, QUYỀN ĐƯỢC BẢO VỆ VÀ PHÁT TRIỂN CỦA TRẺ EM

ĐỌC – HIỂU VĂN BẢN

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS :

- Thấy được phần nào thực trạng cuộc sống của trẻ em trên thế giới hiện nay, tầm quan trọng của vấn đề bảo vệ, chăm sóc trẻ em.
- Hiểu được sự quan tâm sâu sắc của cộng đồng quốc tế đối với vấn đề bảo vệ, chăm sóc trẻ em.

II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

1. Văn bản này không phải là toàn bộ lời *Tuyên bố* của Hội nghị cấp cao thế giới về trẻ em họp tại trụ sở Liên hợp quốc ở Niu Oóc ngày 30 – 9 – 1990. Sau phần *Nhiệm vụ* (hết mục 17), bản *Tuyên bố* còn có phần *Cam kết*, phần *Những*

bước tiếp theo khẳng định quyết tâm và nêu ra một chương trình, các bước cụ thể cần phải làm. Điều ấy chứng tỏ sự quan tâm toàn diện, sâu sắc của cộng đồng quốc tế trước vấn đề bảo vệ quyền lợi, chăm sóc sự phát triển của trẻ em. Cùng với bản *Tuyên bố* này, Hội nghị cấp cao thế giới về trẻ em còn công bố một kế hoạch hành động khá chi tiết trên từng mặt cơ bản. Cũng sau đó, Hội đồng Bộ trưởng nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam đã quyết định Chương trình hành động vì sự sống còn, quyền được bảo vệ và phát triển của trẻ em Việt Nam từ năm 1991 đến năm 2000, đặt thành một bộ phận của chiến lược, kế hoạch phát triển kinh tế – xã hội của đất nước.

2. Để giúp HS hiểu ý nghĩa của bản *Tuyên bố* này, GV cần gợi lên được một số điểm chính của bối cảnh thế giới mấy chục năm cuối thế kỉ XX liên quan đến vấn đề bảo vệ, chăm sóc trẻ em. Khoa học, kĩ thuật phát triển, kinh tế tăng trưởng, tính cộng đồng, hợp tác giữa các quốc gia trên thế giới được củng cố, mở rộng. Đó là những điều kiện thuận lợi đối với nhiệm vụ bảo vệ, chăm sóc trẻ em. Song bên cạnh đó cũng có không ít khó khăn, nhiều vấn đề cấp bách đang đặt ra : sự phân hoá rõ rệt về mức sống giữa các nước, giữa người giàu và người nghèo trong một nước ; tình trạng chiến tranh và bạo lực ở nhiều nơi trên thế giới ; trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn, bị tàn tật, bị bóc lột và thất học có nguy cơ ngày càng nhiều...

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY – HỌC

Hoạt động 1. Giới thiệu bài.

– Giới thiệu xuất xứ của bản *Tuyên bố*.

– Gợi lại một vài điểm chính của bối cảnh thế giới mấy chục năm cuối thế kỉ XX liên quan đến vấn đề bảo vệ, chăm sóc trẻ em để tạo cho HS tâm thế tiếp nhận văn bản.

Hoạt động 2. Hướng dẫn đọc và phân tích bố cục của văn bản.

Bản thân các tiêu đề đã nói lên tính chặt chẽ, hợp lí của bố cục bản *Tuyên bố*.

Sau hai đoạn đầu khẳng định quyền được sống, quyền được phát triển của mọi trẻ em trên thế giới và kêu gọi khẩn thiết toàn nhân loại hãy quan tâm đến vấn đề này, đoạn còn lại của văn bản có ba phần :

– Phần *Sự thách thức* : Nêu lên những thực tế, những con số về cuộc sống khổ cực trên nhiều mặt, về tình trạng bị rơi vào hiểm hoạ của nhiều trẻ em trên thế giới hiện nay.

– Phần *Cơ hội*: Khẳng định những điều kiện thuận lợi cơ bản để cộng đồng quốc tế có thể đẩy mạnh việc chăm sóc, bảo vệ trẻ em.

– Phần *Nhiệm vụ*: Xác định những nhiệm vụ cụ thể mà từng quốc gia và cả cộng đồng quốc tế cần làm vì sự sống còn, phát triển của trẻ em. Những nhiệm vụ có tính cấp bách này được nêu lên một cách hợp lí bởi dựa trên cơ sở tình trạng, điều kiện thực tế.

Hoạt động 3. Hướng dẫn đọc – hiểu văn bản.

1. Phân tích phần *Sự thách thức*.

Đây là phần có nhiều chú thích. GV cần cho HS đọc văn bản, đọc kĩ các chú thích về các từ khó trong SGK rồi kết hợp giảng giải thêm cho các em. Cần giúp HS thấy được : Tuy ngắn gọn nhưng phần này của bản *Tuyên bố* đã nêu lên khá đầy đủ, cụ thể tình trạng bị rơi vào hiểm họa, cuộc sống khổ cực về nhiều mặt của trẻ em trên thế giới hiện nay :

– Bị trở thành nạn nhân của chiến tranh và bạo lực, của sự phân biệt chủng tộc, sự xâm lược, chiếm đóng và thôn tính của nước ngoài.

– Chịu đựng những thảm họa của đói nghèo, khủng hoảng kinh tế, của tình trạng vô gia cư, dịch bệnh, mù chữ, môi trường xuống cấp.

– Nhiều trẻ em chết mỗi ngày do suy dinh dưỡng và bệnh tật.

2. Phân tích phần *Cơ hội*.

GV có thể yêu cầu HS tóm tắt lại các điều kiện thuận lợi cơ bản để cộng đồng quốc tế hiện nay có thể đẩy mạnh việc chăm sóc, bảo vệ trẻ em :

– Sự liên kết lại của các quốc gia cùng ý thức cao của cộng đồng quốc tế trên lĩnh vực này. Đã có công ước về quyền của trẻ em làm cơ sở, tạo ra một cơ hội mới.

– Sự hợp tác và đoàn kết quốc tế ngày càng có hiệu quả cụ thể trên nhiều lĩnh vực, phong trào giải trừ quân bị được đẩy mạnh tạo điều kiện cho một số tài nguyên to lớn có thể được chuyển sang phục vụ các mục tiêu kinh tế, tăng cường phúc lợi xã hội.

Sau khi hướng dẫn HS tóm tắt các điều kiện thuận lợi chung của cộng đồng quốc tế, GV có thể yêu cầu các em trình bày suy nghĩ về điều kiện của đất nước ta hiện tại (sự quan tâm cụ thể của Đảng và Nhà nước, sự nhận thức và tham gia tích cực của nhiều tổ chức xã hội vào phong trào chăm sóc, bảo vệ trẻ em, ý thức cao của toàn dân về vấn đề này,...).

3. Phân tích phần *Nhiệm vụ*.

Những nhiệm vụ này được xác định trên cơ sở tình trạng thực tế cuộc sống của trẻ em trên thế giới hiện nay và các cơ hội đã trình bày ở phần trước. GV cần chỉ cho HS thấy mối liên hệ chặt chẽ, tự nhiên giữa các phần trong văn bản.

Yêu cầu bao quát khi phân tích phần này là giúp HS hiểu rõ được tính chất toàn diện, cụ thể của các nhiệm vụ được nêu ra. Bản *Tuyên bố* đã xác định nhiều nhiệm vụ cấp thiết của cộng đồng quốc tế và từng quốc gia, từ tăng cường sức khoẻ và chế độ dinh dưỡng đến phát triển giáo dục cho trẻ em, từ các đối tượng cần quan tâm hàng đầu (trẻ em bị tàn tật, trẻ em có hoàn cảnh sống đặc biệt khó khăn, các bà mẹ) đến củng cố gia đình, xây dựng môi trường xã hội, từ bảo đảm quyền bình đẳng nam nữ đến khuyến khích trẻ em tham gia vào sinh hoạt văn hoá xã hội,... Cần giúp HS cảm nhận được rằng ý và lời văn của phần này thật dứt khoát, mạch lạc và rõ ràng.

4. Trình bày nhận thức về tầm quan trọng của vấn đề bảo vệ, chăm sóc trẻ em, về sự quan tâm của cộng đồng quốc tế đối với vấn đề này.

Hoạt động này cho phép và cần khuyến khích suy nghĩ riêng của từng cá nhân. Song GV cần định hướng và củng cố ở HS những nhận thức cơ bản sau :

– Bảo vệ quyền lợi, chăm lo đến sự phát triển của trẻ em là một trong những nhiệm vụ có ý nghĩa quan trọng hàng đầu của từng quốc gia và của cộng đồng quốc tế. Đây là vấn đề liên quan trực tiếp đến tương lai của một đất nước, của toàn nhân loại.

– Qua những chủ trương, chính sách, qua những hành động cụ thể đối với việc bảo vệ, chăm sóc trẻ em mà ta nhận ra trình độ văn minh của một xã hội.

– Vấn đề bảo vệ, chăm sóc trẻ em đang được cộng đồng quốc tế dành sự quan tâm thích đáng với các chủ trương, nhiệm vụ đề ra có tính cụ thể, toàn diện.

Hoạt động 4. Hướng dẫn luyện tập.

GV khuyến khích HS phát biểu suy nghĩ về sự quan tâm, chăm sóc của chính quyền địa phương, của các tổ chức xã hội nơi mình ở đối với trẻ em hiện nay.